

A gyermekjogok nemzetközi keretrendszerének fejlődése

Gyermekjogi ismeretek I.

OBDK gyermekjogi képviselő képzés

2014. május 8.

Dr. Lux Ágnes – Alapvető Jogok Biztosának Hivatala;

lux.agnes@ajbh.hu

„ha valaki addig veri a gyerekét, amíg nem kezd vérezni, akkor használni fog, de ha baláltra veri, a törvény lesújt” (XIII. századi krónika)

„az öröm, amelyet a gyermek nyújt, teljesen tiszta és mentes minden baragos indulattól és nehezíteléstől.”
(Plutarkhosz)

„A gyermekkor története rémálom” (DeMause)

XX. század – „a gyermekek évszázada” (Key)

Mik azok a gyermekjogok?

- A gyermekjogok és a kapcsolódóan feltáruló problémák rendkívül szerteágazóak és összetettek
 - Körülhatárolásának nehézségét az is fokozza, hogy a gyermekjog – relatív fiatal területe (hiszen társadalmi-jogi-politikai kérdésként is csak az 1920-as években jelent meg) – önálló jogágként nem létezik, saját kódexe nincsen.
 - Nem pusztán a jogtudományt, azon belül a polgári jogot, a büntetőjogot, a kriminológiát, a családi jogot vagy a közigazgatási jogot érinti, hanem átível az alkotmányjog és a nemzetközi jog területére is. Az egyes kérdések nem választhatóak el más társtudomány területektől sem (lásd:társadalomtudományok).
-

- Az emberi jogi megközelítésen nyugvó alaptétel szerint **a gyermeket minden alapvető jog + speciális védelem megillet** (második generációs emberi jogok – az állam aktív szereplő)
- „A gyermek olyan érték, amely már a jogi szabályozás előtt és attól függetlenül is létezett, ugyanakkor mára jogi regulációja révén elnyerte jogi alapértéki minőségét.” (Ádám)
- A gyermekjogok sajátos jellemzői, hogy *hárompólusú jogviszonyokban* léteznek, tehát a (1) jogalany *gyermek* és az alkotmányos intézményvédelem kötelezettjeként szereplő (2) *állam* mellett, egy harmadik szereplő is bekapcsolódik a (3) *szülő (gondviselő)* személyében

Alkotmányos háttér

Az Alaptörvény

■ XV. cikke szerint

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

■ XVI. cikke szerint

(1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.

■ Q. cikke szerint

(3) Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.

Alapjogvédő intézmények

- **Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.)** szerint

1. § (1) **az alapvető jogok biztosa** - az Alaptörvényben meghatározott feladat- és hatásköre mellett - az e törvényben meghatározott feladat- és hatásköröket gyakorol.

(2) Az alapvető jogok biztosa tevékenysége során - különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával - megkülönböztetett figyelmet fordít *(a)* a gyermekek jogainak a védelmére.

- **A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.)** szerint

11. § (1) A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, törvényes képviselőjének biztosításával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

11/A. § (1) **A gyermekjogi képviselő** ellátja a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő gyermek e törvényben meghatározott jogainak védelmét, és segíti a gyermeket jogai megismerésében és érvényesítésében, valamint kötelességei megismerésében és teljesítésében. A gyermekjogi képviselő kiemelt figyelmet fordít a különleges vagy speciális ellátást igénylő gyermek védelmére.

- **Alkotmánybíróság, EBH**

A gyermekjogi mozgalom kezdete

- A brit **Eglantyne Jebb (1876-1928)** megalapította a „*Save the Children Fund*” nevű szervezetet, a balkáni országok és az oroszországi menekült gyerekek helyzete láttán az I. világháborút követően
- *Gyermekek Chartája* (Népszövetség)
„*Meggyőződésem, hogy szót kell emelnünk bizonyos gyermekjogok elismeréséért, és harcolnunk kell általános elfogadásukért*”

Genfi Nyilatkozat (1924)

1. A gyermeket abba a helyzetbe kell hozni, hogy testileg-lelkileg szabályszerűen fejlődhessen.
 2. Az éhező gyermeket táplálni kell, a beteg gyermeket gondozni; az elmaradt gyermeket előbbre kell vinni, az eltévelyedettet visszavezetni; az árvát, az elhagyottat felkarolni és neveléséről gondoskodni kell.
 3. Válságos időkben a gyermek legyen az első, akin segítünk.
 4. A gyermeket képesíteni kell arra, hogy majdan kenyerét keresse és meg kell védeni minden kizsákmányolás ellen.
 5. A gyermeket annak tudatára kell nevelni, hogy képességei legjavát embertársai szolgálatának tartozik szentelni.”
-

II. Genfi Nyilatkozat (1959)

A 10 pontos nyilatkozat megerősítette az **alapvető emberi jogok**, az **emberi méltóság tisztelete** mellett, hogy a **gyermeknek**, fizikai és értelmi képességeinek fejlődéséből fakadóan **különleges védelemre és gondoskodásra van szüksége**, ideértve a megfelelő jogi védelmet, születése előtt és után. Továbbá kimondta, hogy a gyermekeknek joga van egy **boldog gyermekkorra**, a nyilatkozatban rögzített **jogok és szabadságok élvezetére**, azok társadalom általi **széles elismerésére**.

Janusz Korczak (Henryk Goldszmit)

(1878/79-1942)

- asszimiláns zsidó családból származó lengyel pedagógus, publicista, író, orvos
 - a varsói árvaház vezetője (Dom Sierot) – a gyermekek önkormányzatot vezettek, saját szabályrendszerrel, önálló bírósággal
 - az első gyermekek által írt folyóirat alapítója, Kis szemle (1926-1930); az „I. Matykó király” szerzője
 - „Hogyan szeressük a gyermeket?” (1919);
„A gyermek joga a tiszteletre” (1929)
-

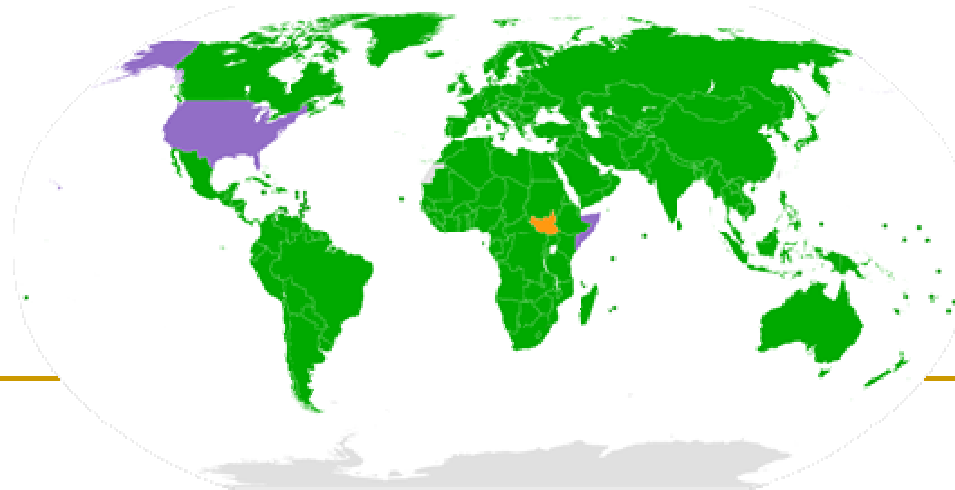
„A nevelés történetében Korczak az elsők között figyelmeztette a felnőttek társadalmát a gyermekek tiszteletére, a gyermekek iránti szeretet szükségességére, a minden gyermeket éppen emberi lény mivoltában megillető jogokra, illetve azok érvényesítésére, betartására, védelmére. Meggyőződéssel vallotta, hogy a gyermeknek természetes joga van ahhoz, hogy a felnőttek (szülők, pedagógusok) sajátos lényét, fejlődésben lévő személyiségét és egész világát figyelembe vegyék, megismerjék, megértsék és tiszteljék. Meggyőződéssel hitte, és elkötelezettséggel hirdette, hogy a gyermeknek joga van a szeretethez, a tisztelethez, a megfelelő fejlődési feltételekhez, a neveléshez, a jelenben való éléshez, a hibavétéshez vagy a kérdéshez. Joga van ahhoz, hogy személyét komolyan vegyék, hogy vágyait elismerjék, hogy szükség esetén segítségben részesítsék. Joga van továbbá elvárni, akarni, érezni, nőni és kibontakozni, sőt meghalni. Ebben a vonatkozásban Korczak elévülhetetlen érdeme, hogy *korának gondolkodási modelljeit meghaladva a gyermeki jogokra vonatkozó későbbi nyilatkozatok alapjait rakta le.*”

Mérföldkő 1989. november 20.

A Gyermek Jogairól szóló ENSZ Egyezmény

- **Jogi kötőerővel bíró gyermekjogkatalógus** → a nemzetközi (és európai) jogvédelem alapvetően és kiemelten erre épül
 - Az USA(!), Szomália és Dél Szudán kivételével a világ összes állama ratifikálta, 1990. szeptember 2-án hatályosult)
 - **Magyarország 1990. március 14-én írta alá, és 1991. október 7-én ratifikálta** (1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről)

■ Végrehajtása felett több szerv „örködik”:

→ az **UNICEF** (ENSZ szakosított szerve, 1946)
és Nemzeti Bizottságai

<http://unicef.hu/>

→ az **ENSZ Gyermekjogi Bizottsága** (Genf,
18tag), tagállami jelentéstételi kötelezettség

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/CRCIndex.aspx>

A Gyermekjogi Bizottság Átfogó Kommentárjai

- A gyermek pihenéshez, játékhoz való joga, 2013
- Az államok felelőssége a gyermekjogok érvényesítéséről az üzleti szektorban, 2013
- A gyermek egészséghez való joga, 2013
- A gyermek legfőbb érdekének figyelembe vétele, 2013
- A gyermek joga az erőszak minden formájától való védelemre, 2011
- A gyermek joga a véleménynyilvánításhoz, 2009
- A bennszülött gyermekek jogai az Egyezmény értelmében, 2009
- A gyermekek jogai a fiatalkorúak igazságszolgáltatásában, 2007
- A fogyatékossgal élő gyermekek jogai, 2006
- A gyermek joga a védelemhez a testi fenytéssel, kíntzással és más kegyetlen, megalázó bánásmóddal szemben, 2006
- A gyermekek jogai a koragyermekkorban, 2005
- A kísértő nélküli kiskorúak jogai, 2005
- Az Egyezmény végrehajtása, 2003
- Tinédzserek egészsége, 2003
- A HIV/AIDS és a gyermekek jogai, 2003
- A független emberi jogi intézmények szerepe, 2002
- Az oktatás célja, 2001

Az Egyezmény és a Jegyzőkönyvek

2002

- A gyermekek fegyveres konfliktusokban való részvételéről szóló fakultatív jegyzőkönyv
- A gyermekkereskedelemről, gyermekprostitúcióról és gyermekpornográfiáról szóló fakultatív jegyzőkönyv

2012

- A gyermekek kommunikációs eljárásban/panaszmechanizmusban való részvételéről szóló fakultatív jegyzőkönyv
-

Európa Tanács (ET)

- 2003-2006: ENSZ jelentés a „*Gyermekek elleni erőszak helyzetéről*” - európai koordinációját az Európa Tanács végezte, szerepet vállalva az ajánlások megfogalmazásában is
 - „*Építsük Európát a gyermekekkel a gyermekekért!*”
Varsó, 2005
- A **3P** elve (provision, protection, participation); az ellátás, védelem, részvétel joga

Az ET eszközei

- **Nemzetközi (regionális) egyezmények elfogadása** (Lanzarote - A gyermekek szexuális kizsákmányolás és bántalmazása elleni védelemről szóló egyezmény, 2010)
- Kormányoknak szóló **ajánlások** megfogalmazása
- **Ellenőrzési mechanizmus** (pl. emberi jogi biztos, egyezményekhez kapcsolódó monitor bizottságok) létrehozása
- **Iránymutatás** kiadása (pl. Gyermekbarát igazságszolgáltatásról , 2010)
- **Szakmai támogatás** nyújtása a tagországoknak (tájékoztatás, képzések, oktatás)
- **Figyelemfelhívás + kampányok, tudásbővítés**
 - „Fogd a kezét, ne üsd!” kampány a testi fenyegetés ellen
 - „Minden ötödik” kampány a szexuális bántalmazás ellen

<http://www.youtube.com/watch?v=t76vOM46Ucs>

<http://www.youtube.com/watch?v=JHySz59ydCs>

Az Európai Unió (EU) lehetőségei

- **A gyermekek jogai, az általános emberi jogok részeként védelmet kell élvezzenek** (ENSZ Egyezményt és más nemzetközi emberi jogi dokumentumokat (így különösen a Emberi Jogok Európai Egyezményét, vagy az ENSZ Millenniumi Nyilatkozatát) aláíró és ratifikáló uniós tagállamok kötelezettsége miatt;
 - Lisszaboni Szerződés ratifikálását követően hatályossá váló **Alapjogi Karta** 24. cikke alapján
-

Előrelépések

- *Európai Bizottság 2005-2009 Stratégiai Célkitűzésekről* szóló közleménye (2005)
- *Az EU Gyermekjogi stratégiájának felé* közleménye (2006)
 - Információgyűjtés
 - Mainstreaming
 - Konzultációs mechanizmus (Gyermekjogi Fórum)
 - Jogtudatosítás
 - Kiemelt figyelem a fejlődő országok irányába

Kiemelt csoportok:

- (1) eltűnt gyermekek;
 - (2) gyermekkereskedelem;
 - (3) szexuális kizsákmányolás és gyermekpornográfia elleni küzdelem.
- Gyermekbarát igazságszolgáltatás (áldozatvédelmi irányelv)
-

A Gyermekjogi Egyezmény zsinórmértéke

1. **cikk** (a gyermek meghatározása)
 2. **cikk** (a hátrányos megkülönböztetés tilalma)
 3. **cikk** (a gyermek legfőbb érdeke)
 6. **cikk** (élethez, túléléshez, fejlődéshez való jog)
 12. **cikk** (a gyermek véleményének tisztelete)
-

1. cikk – A gyermek meghatározása

- **„Gyermek az a személy, aki tizennyolcadik életévét nem töltötte be, kivéve, ha a reá alkalmazandó jogszabályok értelmében nagykorúságát már korábban eléri”**
 - A megfogalmazás nyitva hagyja a gyermekkor kezdetét. Vajon a születés, a fogantatás vagy egy kettő közötti időpont a kezdet?
 - 18 éven aluliakat nem lehet halálbüntetéssel vagy a szabadlábra helyezés lehetőségét kizáró, életfogytiglan tartó szabadságvesztéssel sújtani (37. cikk); 15 éven aluliak nem sorozhatók be a fegyveres erőkbe és nem vehetnek közvetlenül részt az ellenségeskedésekben (38. cikk)
 - Az államoknak alsó korhatárt kell megállapítaniuk: az alkalmaztatás (32. cikk) és a büntetőjogi felelősség (40. cikk) esetében. Az alapfokú oktatás kötelezővé tételére vonatkozó követelmény is alsó korhatárt ír elő (28. cikk).
-

2. cikk – A hátrányos megkülönböztetés tilalma

„1. Az Egyezményben részes **államok tiszteletben tartják** és biztosítják a joghatóságuk alá tartozó **gyermekek számára az Egyezményben lefektetett jogokat minden megkülönböztetés**, nevezetesen a gyermeknek vagy szüleinek, vagy törvényes képviselőjének faja, színe, neme, nyelve, vallása, politikai vagy más véleménye, nemzeti, nemzetiségi vagy társadalmi származása, vagyoni helyzete, cselekvőképtelensége, születési vagy egyéb helyzete **szerinti különbségtétel nélkül**.

2. Az Egyezményben részes államok megteszik a megfelelő intézkedéseket arra, hogy a gyermeket hatékonyan megvédjék minden, bármely formában jelentkező megkülönböztetéstől és megtorlástól, amely szülei, törvényes képviselői vagy családtagjai jogi helyzete, tevékenysége, véleménynyilvánítása vagy meggyőződése miatt érhetné őt.”

- **Az Egyezmény végrehajtásáról szóló 4. ÁK** szerint „ az államoknak aktívan kell azonosítaniuk azokat a gyermekeket és gyermekcsoportokat, akik jogainak elismeréséhez és érvényesítéséhez speciális intézkedésekre van szükség. A hátrányos megkülönböztetés leküzdéséhez változtatni kell a jogszabályokon, a közigazgatáson és a források elosztásán, valamint a hozzáállás, szemlélet megváltoztatása érdekében tanárképzésekre, oktatásra is szükség van.”
- **Az oktatás céljairól szóló 1. ÁK** szerint „ Az Egyezmény 2. cikkében felsorolt okok bármelyikéből következő nyílt vagy rejtett megkülönböztetés sérti a gyermek emberi méltóságát és alááshatja, sőt meg is akadályozhatja az oktatási lehetőségek kihasználását...a nemek közötti megkülönböztetést megerősíthetik az olyan gyakorlatok, mint a nemek egyenlőségével összeegyeztethetetlen tanterv, a lányok számára az oktatási lehetőségekből adódó előnyök korlátozása és a lányokat a részvételtől elriasztó, nem biztonságos és barátságtalan környezet. A fogyatékkal élő gyermekek megkülönböztetése számos hivatalos oktatási rendszer és nem kevés informális oktatási környezet – például az otthon – jellemzője”
- **A gyermek jogainak végrehajtása koragyermekkorban című 7. ÁK** szerint „a kisgyermek egyes csoportjait sem szabad megkülönböztetni. Megkülönböztetést jelenthet az alultápláltság; a nem megfelelő gondoskodás és figyelem; korlátozott lehetőség a játékra, a tanulásra és az oktatásra; vagy az érzések és vélemények szabad nyilvánításának akadályozása. A megkülönböztetés a durva bánásmódban és az indokolatlan – például kizsákmányoló vagy visszaélést jelentő – elvárásokban is megnyilvánulhat...”

3. cikk – A gyermek legfőbb érdeke

1. A szociális védelem köz- és magánintézményei, a bíróságok, a közigazgatási hatóságok és a törvényhozó szervek minden, a gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenek felett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban.

2. Az Egyezményben részes államok kötelezik magukat arra, hogy a gyermek számára, figyelembe véve szülei, gyámjai és az érte törvényesen felelős más személyek jogait és kötelességeit, biztosítják a jólétéhez szükséges védelmet és gondozást, e célból meghozzák a szükséges törvényhozási és közigazgatási intézkedéseket.

3. Az Egyezményben részes államok gondoskodnak arról, hogy a gyermekkel foglalkozó és védelmét biztosító intézmények, hivatalok és létesítmények működése megfeleljen az illetékes hatóságok által megállapított szabályoknak, különösen a biztonság és az egészség területén, valamint ezek személyzeti létszámával és szakértelmével, továbbá a megfelelő ellenőrzés meglétével kapcsolatban.

→ Minden törvényhozó, közigazgatási és bírói testület vagy intézmény köteles alkalmazni a legfőbb érdek elvét oly módon, hogy döntéseinek és intézkedéseinek a gyermekek jogait és érdekeit érintő jelen vagy jövőbeni hatását szisztematikusan számításba veszi.

- Az elv először az 1959-es *Nyilatkozatban* jelent meg.
- A gyermek legfőbb érdekének értelmezése vagy az elv használata nem ütközhet egyetlen más, az Egyezmény egyéb cikkeiben biztosított egyéni joggal sem.
- Kötelezettséget állapít meg az egyes gyerekek legfőbb érdekének figyelembe vételét illetően, konkrét helyzetekben, úgy mint:
 - **Szülőktől való elválasztás:** A gyerek akarata ellenére történő szüleitől való elválasztását kerülni kell, „kivéve, ha az illetékes hatóságok, bírói felülvizsgálat lehetőségének fenntartásával, az erre vonatkozó törvényeknek és eljárásoknak megfelelően úgy döntenek, hogy ez az elválasztás a gyermek legfőbb érdekében szükséges”; valamint a részes államoknak tisztelniük kell a gyerek azon jogát, hogy személyes kapcsolatot és közvetlen érintkezést tarthasson fenn mindkét szülőjével, „kivéve, ha ez a gyermek legfőbb érdekével ellenkezik”. (9.cikk)
 - **Szülői felelősség:** Gyerekek felneveléséért mindkét szülő elsődleges felelősséget visel, és őket „cselekedeteikben mindenekelőtt a gyermek legfőbb érdekének kell vezetnie”. (18. cikk)
 - **Családi környezettől való megfosztás:** a családi környezetétől ideiglenesen vagy tartósan megfosztott gyermek, „vagy aki saját érdekében nem hagyható meg e környezetben”, különleges védelemre és segítségre jogosult. (20. cikk)
 - **Örökbefogadás:** Az államoknak biztosítaniuk kell, hogy „a gyermek legfőbb érdekei érvényesüljenek”. (21. cikk)
 - **Gyerekeket érintő büntetőügyek bírósági meghallgatásai:** Szülők vagy törvényes képviselők jelenléte kívánatos, ha csak „ez nem mutatkozik ellentétesnek a gyermek legfőbb érdekével”. (40. cikk)

6. cikk – élet, túlélés, fejlődés

1. Az Egyezményben részes államok elismerik, hogy minden gyermeknek veleszületett joga van az életre.

2. Az Egyezményben részes államok a lehetséges legnagyobb mértékben biztosítják a gyermek életben maradását és fejlődését.

- Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 3. cikke: „Minden személynek joga van az élethez, a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.”
- A veleszületett jog az élethez nem értelmezhető megszorító módon, és e jog védelme pozitív lépéseket igényel az államok részéről (pl. a csecsemőhalandóság csökkentése, a várható élettartam növelése, fellépés az alultápláltság és a járványok ellen.)”

<http://www.youtube.com/watch?v=sRQ0NOL6owQ>

-
- **A gyermek jogainak végrehajtása koragyermekkorban című 7. ÁK** szerint „a részes államok minden lehetséges eszközt megragadva fejlesszék az anyák és az újszülöttek perinatális ellátását, és olyan feltételeket teremtsenek, amelyek minden fiatal gyermek jóllétét biztosítják élete e kritikus szakaszában. A 6. cikk a fejlődés minden vonatkozását magában foglalja, és hogy a fiatal gyermekek egészsége és pszichoszociális jólléte sok tekintetben egymástól függ. Mindkettőt veszélyeztethetik a nem megfelelő életkörülmények, az elhanyagolás, az érzéketlen bánásmód vagy a bántalmazás, és a személyiség kiteljesedésének korlátozott lehetősége. A különlegesen nehéz körülmények között felnövő fiatal gyermekek különleges figyelmet igényelnek.”
 - *Újszülöttgyilkosság, abortusz, fogyatékossgal élő – HIV/ AIDS fertőzött gyerekek, becsületgyilkosságok, halálbüntetés*
-

A gyermek joga az erőszak minden formájától való védelemhez (19. cikk)

1. Az Egyezményben részes államok megtesznek minden arra alkalmas, törvényhozási, közigazgatási, szociális és nevelési intézkedést, hogy megvédjék a gyermeket az erőszak, a támadás, a fizikai és lelki durvaság, az elhagyás vagy az elhanyagolás, a rossz bánásmód vagy a kizsákmányolás - ideértve a nemi erőszakot is - bármilyen formájától mindaddig, amíg szüleinek vagy valamelyik szülőjének, illetőleg törvényes képviselőjének vagy képviselőinek, vagy bármely más olyan személynek, akinél elhelyezték, felügyelete alatt áll.

2. Ezek a védelmi intézkedések szükség szerint olyan hatékony eljárásokat foglalnak magukban, amelyek a gyermek és gondviselői számára szükséges szociális programok létrehozását teszik lehetővé, továbbá a fentebb leírt rossz bánásmód eseteiben hozzájárulnak a cselekmény felismeréséhez, bejelentéséhez, a jelentés illetékes helyre juttatásához, vizsgálatához, kezeléséhez és az esetek figyelemmel kíséréséhez; szükség szerint magukban foglalják a bírói beavatkozással kapcsolatos eljárást is.

→A 19. cikk hangsúlyozza a gyerekek egyenlő emberi jogait, méltóságuk, fizikai és személyes épségük tiszteletben tartását. Alapvetően az élethez és a legnagyobb túlélési és fejlődési esélyhez való joghoz kapcsolódik, amelyet a 6. cikk garantál

Zéró-tolerancia

„A gyerekekkel szembeni erőszak semmilyen formája nem indokolható; a gyerekekkel szembeni erőszak minden esetben megelőzhető”.

„A gyerekekkel szembeni erőszak alapos kutatása megerősítette, hogy ilyen erőszak a világ minden országában létezik, kultúrától, társadalmi osztálytól, iskolázottságtól, jövedelemtől és etnikai származástól függetlenül. Az emberi jogi kötelezettségekkel és a gyerekek fejlődési szükségleteivel ellentétes módon a gyerekekkel szembeni erőszak társadalmilag elfogadott, gyakran legális, és az állam jóváhagyását élvezzi.” **(Pinherio-jelentés, 2005)**

-
- **Gyvt. 6. § (5)** A gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak. A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a védelme érdekében eljáró szakemberek - különösen a gyermek bántalmazásának felismerése és megszüntetése érdekében - egységes elvek és módszertan alkalmazásával járjanak el.
-

12. cikk – a gyermek véleményének tiszteletben tartása (részvétel)

1. Az Egyezményben részes államok **az ítélőképessége birtokában lévő gyermek számára biztosítják azt a jogot, hogy minden őt érdeklő kérdésben szabadon kinyilváníthassa véleményét; a gyermek véleményét figyelemmel korára és érettségi fokára, kellően tekintetbe kell venni.**
 2. Ebből a célból nevezetesen **lehetőséget kell adni** a gyermeknek arra, hogy **bármely olyan bírósági vagy közigazgatási eljárásban, amelyben érdekelt,** közvetlenül vagy képviselője, illetőleg arra alkalmas szerv útján, a hazai jogszabályokban foglalt eljárási szabályoknak megfelelően **meghallgassák.**
-

- A **gyereket aktív jogalannak kell tekinteni**, és hogy az Egyezmény egyik kulcsfontosságú célja annak kiemelése, hogy az emberi jogok a gyerekekre is vonatkoznak. A 12. cikk a gyerek szabad önkifejezéshez való jogával (13. cikk), a gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadság jogával (14. cikk) és az egyesülés jogával (15. cikk) együtt mind a gyerek alapvető emberi jogokkal, saját nézeteikkel és érzéseikkel rendelkező individuum státuszát erősíti meg. A Bizottság elutasítja a gyerekekkel kapcsolatos „jótékonykodó szemléletet és paternalista hozzáállást”.
- **2006-ban vitanapot rendeztek „A gyermek joga a véleménynyilvánításhoz”** címmel
- **2009-ben ÁK született a gyerek véleménynyilvánításhoz való joga címmel** (az addig első kilenc átfogó kommentár mindegyike értelmezi a 12. cikk hatását a különböző összefüggésekben.)
- **„Beszélni, részt venni, nézeteiket figyelembe vetetni: gyakorlati szempontból ez a részvételi jog élvezetének három állomása.** Ez a jog új, és mélyebb értelemben azt jelenti, hogy új társadalmi kontextusnak kell létrejönnie: olyannak, ahol a gyerekeket teljes jogok birtokosaként ismerik el, akiknek nem csupán védelem jár, hanem a részvétel joga is minden őket érintő kérdésben. Olyan jog ez, mely valójában jogok birtokosaként való elismerésük szimbóluma. Ez hosszú távon politikai, társadalmi, intézményes és kulturális változásokhoz vezet.”
- **„Az Egyezmény megköveteli, hogy minden gyermeket, még a legfiatalabbakat is saját jogokkal rendelkező személyként tiszteljenek.** A fiatal gyermekeket is családjuk, közösségük, társadalmuk aktív tagjaként kell elismerni, akiknek megvannak saját gondjaik, érdekeik, nézeteik.”
- A 13. cikk biztosítja a gyermek számára „mindenfajta tájékoztatás kérésének, eszme megismerésének és terjesztésének szabadságát, határookra való tekintet nélkül,” a 17. pedig megerősíti a gyermek általános tájékoztatáshoz való jogát (a részvétel előfeltétele)
- *Speciális csoportok:* kisgyermekek, fogyatékosággal élő, kisebbséghez tartozó gyerekek
- *Panasztételi mechanizmusokhoz való hozzáférés jelentősége*

Köszönöm a figyelmet!

LD

Gyerek...

...de joggal!

A közelebbiek már tudják.
De mi van a jogszámban?
Dyerméjod Zjyrméjod. Nöjz utawel!
Öjvétel el! Adól tovább! Döjz meg! Tardadbel!

www.unicef.hu
www.facebook.com/UNICEFMagyarorszag

Együtt a gyermekekért!

unicef
MAGYAR BIZOTTSÁG